

شاخص سرمایه انسانی در ایران (۲۰۲۰)

پیام‌های اصلی

- در سال ۲۰۲۰ میلادی براساس گزارش بانک جهانی از ۱۷۴ کشور دنیا، سنگاپور رتبه اول و پس از آن هنگ‌کنگ و ژاپن به ترتیب با نمره شاخص ۰/۸۸، ۰/۸۱ و ۰/۸۰ را داشتند؛
- در سال ۲۰۲۰ جایگاه ایران با نمره شاخص ۰/۵۹ در رتبه‌بندی شاخص سرمایه انسانی در بین ۱۷۴ کشور دنیا، رتبه ۱۰۰ و در بین ۲۲ کشور منطقه چشم‌انداز رتبه ۸ را دارا بود.

مقدمه

شاخص سرمایه انسانی

بانک جهانی شاخص سرمایه انسانی^۱ را به‌عنوان شاخصی برای موفقیت اقتصادی کشورها در نظر گرفته است. این شاخص از حاصل‌ضرب سه شاخص در ۳ حوزه آموزش، بقا و سلامت تشکیل شده است و کشورها را با توجه به مقدار سرمایه‌گذاری در آموزش و ارائه خدمات سلامت برای جوانان به‌عنوان نیروی مولد آینده رتبه‌بندی می‌کند. برای اطلاعات بیشتر در مورد تعریف و نحوه محاسبه شاخص سرمایه انسانی می‌توانید به گزاره‌برگ شاخص سرمایه انسانی در ایران در مقایسه با سایر کشورها که توسط مؤسسه ملی تحقیقات سلامت تهیه شده است به آدرس استنادی زیر مراجعه نمایید.

<https://nihr.tums.ac.ir/ZeGso>

وضعیت ایران از نظر شاخص سرمایه انسانی

- نمره شاخص «سرمایه انسانی ایران» در سال ۲۰۲۰، عدد ۰/۵۹ است. اگر یک کودک ایرانی در سال ۲۰۲۰ متولد شده باشد و تمام امکانات آموزشی و سلامتی برایش فراهم باشد، در بزرگسالی فقط ۵۹ درصد از حداقل توانایی بالقوه خود را کسب خواهد کرد. در این شاخص رتبه ایران در سال ۲۰۱۸، ۹ بوده است و در سال ۲۰۲۰، ۸ است اما مقدار شاخص تغییری نکرده است؛
- احتمال «زنده‌ماندن کودکان زیر ۵ سال» در ایران در سال ۲۰۲۰، ۹۹ درصد است؛ به عبارتی از هر ۱۰۰ کودکی که در ایران متولد می‌شود، ۹۹ نفر از آنها احتمالاً تا سن ۵ سالگی زنده خواهند ماند. این شاخص در سال ۲۰۱۸ نیز همین مقدار بوده است؛
- شاخص «سال‌های مورد انتظار حضور در مدرسه» نشان می‌دهد که در ایران در سال ۲۰۲۰ اگر کودکی مدرسه را آغاز کند، انتظار می‌رود تا ۱۸ سالگی خود به‌طور میانگین ۱۱/۸۵ سال در مدرسه باشد. مقدار عددی این شاخص در سال ۲۰۱۸، ۱۱/۷ سال بوده است؛
- بر اساس شاخص «نمرات تست‌های متوازن شده»، دانش‌آموزان در ایران در سال ۲۰۲۰، در تست‌هایی که مقیاس آن از ۳۰۰ (به‌عنوان کمترین عملکرد) و ۶۲۵ (به‌عنوان بالاترین عملکرد) است، به‌طور میانگین نمره ۴۳۲ را کسب می‌کنند. این شاخص در سال ۲۰۱۸ نیز همین مقدار بوده است؛
- با در نظر گرفتن شاخص «سال‌های حضور در مدرسه اصلاح شده با مقدار یادگیری» که نشان می‌دهد دانش‌آموزان ایرانی واقعاً چه اندازه یادگیری دارند، میانگین سال‌های حضور آنها در مدرسه در سال ۲۰۲۰ فقط ۸/۱۹ سال است. در واقع شکاف یادگیری که بیانگر تفاوت سال‌های حضور در مدرسه و سال‌هایی که واقعاً یادگیری صورت می‌گیرد می‌باشد، در ایران ۳/۶۶ سال است. این شاخص در سال ۲۰۱۸ نیز همین مقدار بوده است؛
- «درصد زنده‌ماندن بزرگسالان ۱۵ تا ۶۰ سال» در ایران در سال ۲۰۲۰، ۹۳ درصد است که نشان می‌دهد ۹۳ درصد از جمعیت ۱۵ سال، تا سن ۶۰ سالگی زنده خواهند ماند. مقدار این شاخص در سال ۲۰۱۸، ۹۲ درصد بوده است.
- در سال ۲۰۲۰ برای شاخص «رشد سالم» برای ایران عددی گزارش نشده است. اما در سال ۲۰۱۸، ۹۳ نفر از هر ۱۰۰ کودکی که در ایران متولد می‌شدند، از رشد کافی برخوردار بودند و فقط ۷ کودک از رشد ناکافی رنج می‌بردند.

معرفی گزاره‌برگ

گزاره‌برگ نوشتاری خلاصه برای ارائه اطلاعات در چارچوبی است که نکات کلیدی در آن برجسته شده است.

در پاسخ به چه پرسش‌هایی تدوین شده است؟

جایگاه ایران در بین کشورهای دنیا و کشورهای منطقه چشم‌انداز در شاخص سرمایه انسانی چگونه است؟

شامل چه مواردی است؟

منبع این گزاره‌برگ گزارش بانک جهانی در مورد شاخص سرمایه انسانی در سال ۲۰۲۰ می‌باشد.

شامل چه مواردی نیست؟

در این گزاره‌برگ از اطلاعات سایر گزارش‌ها مانند گزارش‌های کشوری استفاده نشده است و ممکن است مقادیر برخی از شاخص‌ها با عدد رسمی کشوری تفاوت داشته باشد.

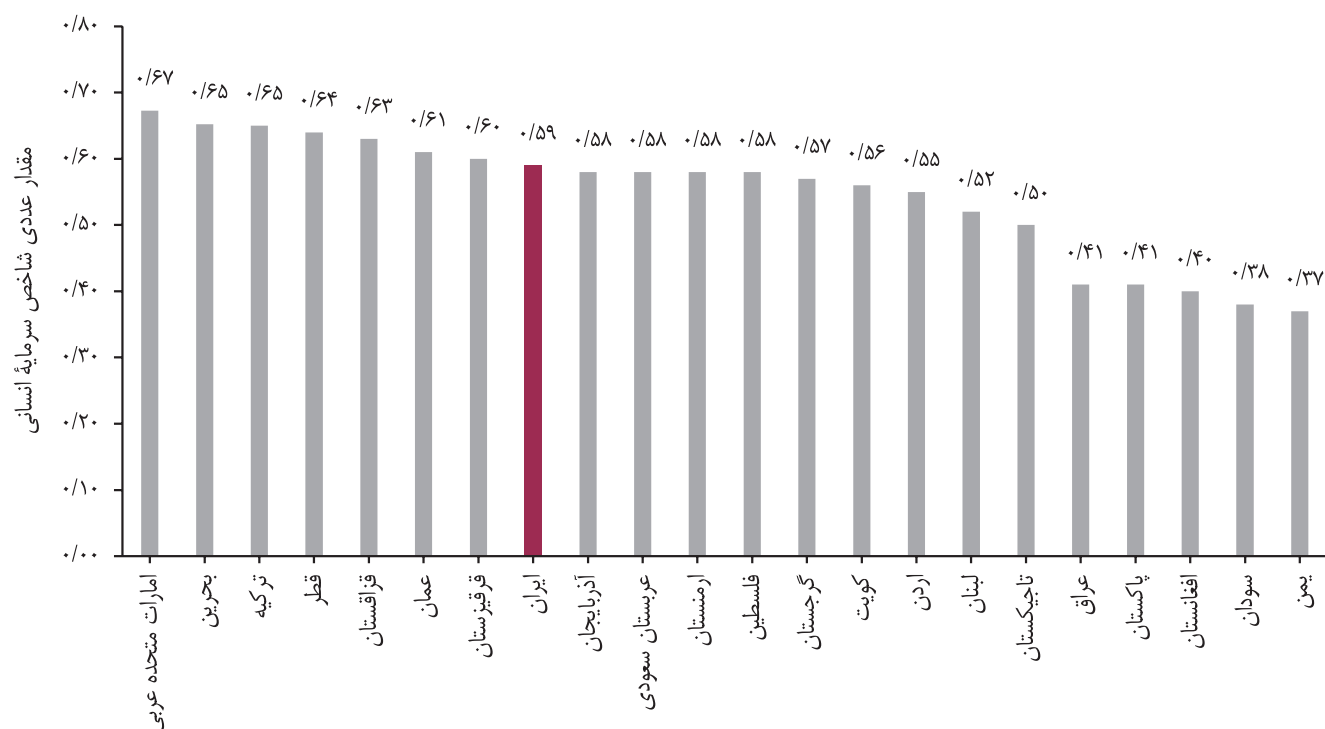
دریافت نسخه الکترونیکی

nihr.tums.ac.ir

جدول ۱: وضعیت شاخص سرمایه انسانی به همراه اجزای آن در مقایسه با کشورهای منطقه چشم انداز براساس گزارش بانک جهانی (منتشر شده در سال ۲۰۲۰ میلادی)

رتبه	نام کشور	احتمال زنده ماندن تا سن ۵ سالگی	سال های مورد انتظار حضور در مدرسه	نمرات تست متوازن شده	سال های مورد انتظار حضور در مدرسه که با معیار یادگیری اصلاح شده است	جمعیتی از کودکان که رشد کافی دارند	درصد زنده ماندن بزرگسالان ۱۵ تا ۶۰ سال	شاخص سرمایه انسانی
۱	امارات متحده عربی	۰/۹۹	۱۳/۴۶	۴۴۸	۹/۶۵	-	۰/۹۴	۰/۶۷
۲	بحرین	۰/۹۹	۱۲/۸۵	۴۵۲	۹/۲۹	-	۰/۹۳	۰/۶۵
۳	ترکیه	۰/۹۹	۱۲/۰۷	۴۷۸	۹/۲۳	۰/۹۴	۰/۹۱	۰/۶۵
۴	قطر	۰/۹۹	۱۲/۸۳	۴۲۷	۸/۷۸	-	۰/۹۶	۰/۶۴
۵	قزاقستان	۰/۹۹	۱۳/۷۱	۴۱۶	۹/۱۳	۰/۹۲	۰/۸۴	۰/۶۳
۶	عمان	۰/۹۹	۱۲/۷۶	۴۲۴	۸/۶۴	-	۰/۹۱	۰/۶۱
۷	قرقیزستان	۰/۹۸	۱۲/۸۷	۴۲۰	۸/۶۵	۰/۸۸	۰/۸۵	۰/۶۰
۸	ایران	۰/۹۹	۱۱/۸۵	۴۳۲	۸/۱۹	-	۰/۹۳	۰/۵۹
۹	آذربایجان	۰/۹۸	۱۲/۴۴	۴۱۶	۸/۲۸	۰/۸۲	۰/۸۸	۰/۵۸
۱۰	عربستان سعودی	۰/۹۹	۱۲/۳۶	۳۹۹	۷/۸۹	-	۰/۹۲	۰/۵۸
۱۱	ارمنستان	۰/۹۹	۱۱/۲۸	۴۴۳	۷/۹۹	۰/۹۱	۰/۸۹	۰/۵۸
۱۲	فلسطین	۰/۹۸	۱۲/۲۰	۴۱۲	۸/۰۵	۰/۹۳	۰/۸۹	۰/۵۸
۱۳	گرجستان	۰/۹۹	۱۲/۹۴	۴۰۰	۸/۲۷	-	۰/۸۵	۰/۵۷
۱۴	کویت	۰/۹۹	۱۲/۰۳	۳۸۳	۷/۳۸	-	۰/۹۴	۰/۵۶
۱۵	اردن	۰/۹۸	۱۱/۱۴	۴۳۰	۷/۶۷	-	۰/۸۹	۰/۵۵
۱۶	لبنان	۰/۹۹	۱۰/۱۶	۳۹۰	۶/۳۴	-	۰/۹۳	۰/۵۲
۱۷	تاجیکستان	۰/۹۷	۱۰/۸۶	۳۹۱	۶/۷۹	۰/۸۲	۰/۸۷	۰/۵۰
۱۸	عراق	۰/۹۷	۶/۹۳	۳۶۳	۴/۰۳	۰/۸۷	۰/۸۴	۰/۴۱
۱۹	پاکستان	۰/۹۳	۹/۳۷	۳۳۹	۵/۰۸	۰/۶۲	۰/۸۵	۰/۴۱
۲۰	افغانستان	۰/۹۴	۸/۹۰	۳۵۵	۵/۰۵	۰/۶۲	۰/۷۹	۰/۴۰
۲۱	سودان	۰/۹۴	۷/۰۸	۳۸۰	۴/۳۰	۰/۶۲	۰/۷۹	۰/۳۸
۲۲	یمن	۰/۹۵	۸/۱۳	۳۲۱	۴/۱۸	۰/۵۴	۰/۸۰	۰/۳۷

شکل ۱: مقدار شاخص سرمایه انسانی در کشورهای منطقه چشم انداز ۱۳۹۹ (۲۰۲۰)

نتیجه‌گیری

بررسی شاخص سرمایه انسانی ایران در سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد که ایران با نمره ۵۹/۰ در رتبه ۱۰۰ جهانی و هشتم در بین ۲۲ کشور منطقه چشم‌انداز قرار دارد. این به این معنی است که یک کودک ایرانی که در سال ۲۰۲۰ متولد شده باشد و تمام امکانات آموزشی و سلامتی برایش فراهم باشد، در بزرگسالی فقط ۵۹ درصد از حداقل توانایی بالقوه خود را کسب خواهد کرد. در بین حوزه‌های سرمایه انسانی شاخص‌های سلامت مانند احتمال زنده ماندن تا سن ۵ سالگی (۹۹ درصد) و درصد زنده ماندن بزرگسالان (۹۳ درصد) در سطح مطلوبی قرار دارند، اما نظام آموزشی با چالش‌های اساسی روبه‌رو است. شکاف ۳/۶۶ ساله یادگیری (تفاوت بین سال‌های مورد انتظار حضور در مدرسه و سال‌های مورد انتظار حضور در مدرسه) اصلاح شده است) و نمره متوسط ۴۳۲ از ۶۲۵ در نمرات تست متوازن شده، نشان‌دهنده ضعف نظام آموزشی در انتقال مهارت‌های ضروری است. همچنین، با وجود بهبود جزئی در رتبه منطقه‌ای ایران از نهم در ۲۰۱۸ به هشتم در ۲۰۲۰، نمره کلی شاخص سرمایه انسانی بدون تغییر باقی مانده است. برای ارتقای این شاخص، بازنگری در روش‌های آموزشی با تأکید بر یادگیری عمیق، کاهش شکاف یادگیری و همسویی آموزش با نیازهای بازار کار ضروری است. در مجموع، تحول ساختاری در نظام آموزش برای بهره‌برداری از پتانسیل کامل نیروی انسانی کشور پیشنهاد می‌گردد.

گزاره‌برگ حاضر توسط مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران تهیه شده است.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران، سازمانی است که برای دیده‌بانی وضعیت سلامت، تولید و ترویج به کارگیری شواهد علمی مورد نیاز برنامه‌ریزان و سیاستگذاران سلامت در سطح ملی ایجاد شده است. تمرکز اصلی فعالیت‌های مؤسسه بر روی نتایج و پیامدهای اقدامات و مداخلات انجام شده در حوزه سلامت است. مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران در تلاش است با عمل به رسالت خود به عنوان دیده‌بان سلامت کشور با استفاده از همه توان دانشی داخل کشور و به کارگیری ظرفیت‌های بین‌المللی، ضمن پیش‌بینی روندها و رصد شاخص‌های نظام سلامت؛ با استفاده از تجربیات سایر نظام‌های سلامت، مداخلات مؤثر برای اصلاحات در نظام سلامت را طراحی و توصیه کند و در صورت اجرای آن‌ها به ارزیابی و پایش مداخلات می‌پردازد. از سویی به عنوان مرجع و مشاور تأمین شواهد علمی تصمیم‌گیران سلامت در کشور و دیده‌بانی منطقه شناخته شده و از این طریق مجریان و متولیان حوزه سلامت را در دستیابی به جامعه سالم یاری می‌کند.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
جمهوری اسلامی ایران

بلوار کشاورز، خیابان وصال شیرازی،
خیابان بزرگمهر شرقی، پلاک ۷۰

nihr.tums.ac.ir

